

тільки загальнодоступністю інформації, але й робочою силою, що має можливість пошуку необхідної інформації, її вільного використання.

Підсумовуючи вищевикладене можна зробити висновок, що визначальним елементом механізму державного регулювання поряд з нормативно-законодавчою базою й пільговим оподаткуванням в Україні повинне стати інформаційне забезпечення інноваційних процесів з використанням сучасних комунікаційних й інформаційних технологій, у першу чергу мережі Інтернет. Вірогідність і доступність інформації щодо ситуації в інноваційній сфері може стати дієвим стимулом активізації інноваційного розвитку підприємств, базою формування системи показників, які характеризують інноваційну діяльність, аналізу ефективності моделі інноваційного розвитку України в цілому.

Джерела та література

1. Долішній М., Козоріз М. Моделі державного регулювання в ринковій економіці // Економіка України. – 1999. – № 6. – С. 13–22.
2. Мовсесян А. Информационные аспекты транснационализации // Мировая экономика и международные отношения. – 1998. – № 2. – С. 121-129.
3. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.К. Кінах, В.П. Семиноженко – К.: Знання України, 2002. – 336с.
4. Макаров Э.П. Информатизация инновационной деятельности.//Управление инновациями. Становление и развитие малой технологической фирмы. – М.: АНХ, 1999. – С. 223-224.

Корсікова Н.М.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Вступ. В умовах руйнування галузевої системи управління і посилення самостійності регіонів немає альтернативи розвитку територіального аспекту управління. Тому формування системи регулювання розвитку регіонів є однією з найбільш актуальних проблем теорії і практики управління.

Проблема формування таких систем та механізмів завжди знаходилась в центрі уваги провідних науковців. В умовах трансформаційної економіки вирішення проблеми формування ефективних механізмів, здатних забезпечити стійке економічне зростання займалися такі вітчизняні учені: Буркинський Б.В., Долішній М.І., Запоточний І.В., Захарченко В.І., Козоріз М., Моліна О.В. та інші [1,2,3,4]. Проте, аналіз стану і тенденцій розвитку вітчизняної економіки дозволяє зробити висновок про те, що на даний час в Україні відсутні дієві механізми здійснення масштабних технологічних змін.

Для формування технологічних систем рівня найбільш розвинених в економічному відношенні країн потрібен системний підхід при створенні організаційно-економічних механізмів, здатних не тільки продукувати нововведення, але й перетворювати їх в інновації. Системність підходу зокрема означає, що мають бути розроблені й науково обґрунтовані методологічні підходи реалізації таких механізмів на різних рівнях економіки, і впершу чергу це стосується розвитку регіонів, бо саме ця ланка економіки є визначальною для розвитку всієї економічної системи.

II. Постановка задачі. Метою статті стало узагальнення теоретико-методологічних основ і методичних рішень щодо формування сучасної системи регулювання розвитку регіонів, заснованої на принципі сполучення державної централізованої політики із самостійністю регіонів у вирішенні найсуттєвіших проблем; розробка пропозицій щодо формування єдиної системи регіонального управління інноваційним та науково-технологічним розвитком регіону.

III. Результати. Регіональна політика повинна впливати на три аспекти розвитку. По-перше, визначати територіальний аспект розвитку України. По-друге, вирішувати великі міжрегіональні проблеми, що мають загальнонаціональне значення. По-третє, забезпечувати найбільш сприятливі умови розвитку регіонів з урахуванням їх специфіки. З цією метою виробляється стратегія територіального розвитку України, розробляються регіональні цільові програми, визначаються шляхи поліпшення взаємодії центра і регіонів, а також заходи для державної підтримки різних регіонів.

Територіальний аспект розвитку України визначається на основі середньострокових і довгострокових прогнозів, що в умовах трансформації економіки мають істотні методологічні особливості в порівнянні з регіональними схемами, які розроблялися раніше. Головна задача прогнозів – не визначати, які підприємства (потужності) побудувати і де, а оцінити, які умови для вкладення капіталу і розвитку виробництва складуться в тім чи іншому регіоні і що потрібно зробити, щоб територіальний розвиток пішов у потрібному напрямку. Методологічно складності прогнозування зв'язані з виділенням етапів розвитку, що різняться по характеру відтворювальних залежностей, з ймовірною оцінкою намірів численних суб'єктів господарювання, а також впливу фінансово-кредитної сфери, із прогнозом платоспроможного попиту на продукцію галузей спеціалізації регіону і з рішенням ряду інших дуже непростих проблем.

Одним з основних засобів реалізації регіональної політики виступають цільові програми, які розробляються регіонами. Але труднощі їхньої розробки залишаються. Одна із самих гострих – як раз і є оцінка платоспроможного попиту на продукцію і послуги, які намічаються до виробництва відповідно до програмних проєктів і заходів. Не менш складні – прогноз джерел інвестиційних ресурсів на реалізацію програмних розробок, що забезпечують залучення необхідних обсягів таких ресурсів.

Взаємодія Загальнодержавного центру і регіонів багато в чому визначається зрілістю правових норм міжбюджетних відносин. Економічний аспект взаємин найбільш проблематичний в питаннях розмежування власності і, як наслідок, у можливостях розпорядження нею. Проблеми міжбюджетних взаємин в основному стосуються методів перерозподілу фінансових ресурсів, у тому числі і методів обліку регіональних особливостей при визначенні розміру трансфертів з центрального бюджету.

Заходи для державної підтримки регіонів повинні розроблятися з урахуванням їх природної, економічної і соціальної специфіки. З цією метою виділяються типи регіонів за такими ознаками: - природнокліматичні, транспортно-географічні і геополітичні характеристики, що є незмінними і повинні враховуватися при виробітку заходів державного регулювання; – економічні характеристики, що відображають рівень розвитку регіону. Подібне угруповання носить довгостроковий характер, і відповідні характеристики виступають в основному в якості умов і обмежень при проведенні регіональної політики. Третя група ознак відображає поточний стан економіки і соціального розвитку регіонів. Міри державної підтримки повинні бути спрямовані на їхнє поліпшення, як у частині виводу регіонів з кризи чи депресії, так і в частині визначення методів і засобів для наступного економічного росту.

Реалізація зазначених напрямків повинна базуватися на принципах сполучення державної централізованої політики із самостійністю регіонів, будуватися в межах інноваційної моделі розвитку та безпосередньо передбачає:

– одночасне охоплення суб'єктів господарювання як за територіальною, галузевою ознаками, так і за стратегічними блоками (промислова, інвестиційна, науково-технологічна, фінансова, кредитно-грошова політика);

– прогнозування розвитку регіону на підставі використання сучасних методів (наприклад методу сценаріїв);

– перманентний характер реформування;

– використання директивного господарського регулювання;

– використання внутрішніх резервів;

– формування системи спеціалізованих організаційних структур як регулювання та координація діяльності суб'єктів господарської діяльності;

– визначення пріоритетних напрямків і форми спільної діяльності в рамках процесу євроінтеграції.

Розробка відповідного організаційно-економічного механізму (ОЕМ) подолання регіонального відставання, у свою чергу, повинна базуватися на наступних принципах:

1. ОЕМ повинен одночасно охоплювати:

– по територіальній ознаці – області і райони, що входять в економічний район;

– по галузевій ознаці – галузі комплексу в традиційному розумінні, а також сукупність підприємств (господарюючих суб'єктів), що випускають продукцію з однаковими або близькими якісними показниками і спрямовану на виконання одних і тих же функцій;

– по блоках розробки стратегій – промислова політика, інноваційна політика, інвестиційна політика, фінанси і кредитно-грошові відносини.

2. Враховувати, що, наприклад, Одеська область відноситься до старопромислових районів, процес реформування технологічного устрою повинен бути перманентним і не перетворюватися на обвальний, пов'язаний тільки із закриттям підприємств і масовим безробіттям. Він повинен бути спрямований на збереження спеціалізації виробничого і науково-технологічного потенціалу території по відповідних напрямках.

3. Наявність різних техніко-економічних устроїв в кожній галузі унаслідок загальної лімітованості ресурсів і неусувності тимчасових лагів в ході реформування вимагає директивного державного регулювання, пов'язаного з «балансуванням» сукупної потреби стратегічних ресурсів («переливу» мобільних ресурсів з прив'язкою до економічної ефективності).

4. Основа концепції ОЕМ полягає у використанні і розвитку регульованого внутрішнього потенціалу і зміні акценту від виробництва «важкоатлета» до гнучкої спеціалізації із взаєморозвитком всіх сфер життєдіяльності, з опорою на власні природні ресурси і трудовий потенціал.

5. Урахування регіональних особливостей інноваційного відставання зумовлюється загальними тенденціями реструктуризації і територіальними диспропорціями, що склалися, в економічному районі.

6. Пожвавлення регіональної інвестиційної політики можливе тоді, коли реформування господарського комплексу району йде в рамках загальної реформи в Україні.

7. Відсутність управляючого координуючого регіонального органу вимушує зробити акцент в основному на економічні принципи реалізації ОЕМ.

Загальну структуру запропонованої системи відображено на рисунку 1.

Серед основних напрямків реалізації вказаних принципів можливо виділити наступні:

- формування і забезпечення регіонам сприятливого клімату здійснення; реформування в сфері науки, техніки и виробництва;
- формування «полосів» росту і зон «новацій», зон економічних експериментів;
- формування регіонального фонду структурної перебудови;
- формування міжгалузевих комітетів по експертизі проектів;
- формування регіональних фінансових резервів;
- формування регіональних фондів розвитку;
- створення регіональних міжвідомчих комісій по санації підприємств;
- створення регіональних фондів венчурного капіталу;
- створення інжинірингових центрів акумуляції досягнень НТП;
- формування регіональних банків даних по соціально-орієнтованим напрямкам;
- формування регіональної міжвідомчої ради з промислової політики;
- створення регіональних державних корпорацій, які виконують функції агентів уряду України на територіях.

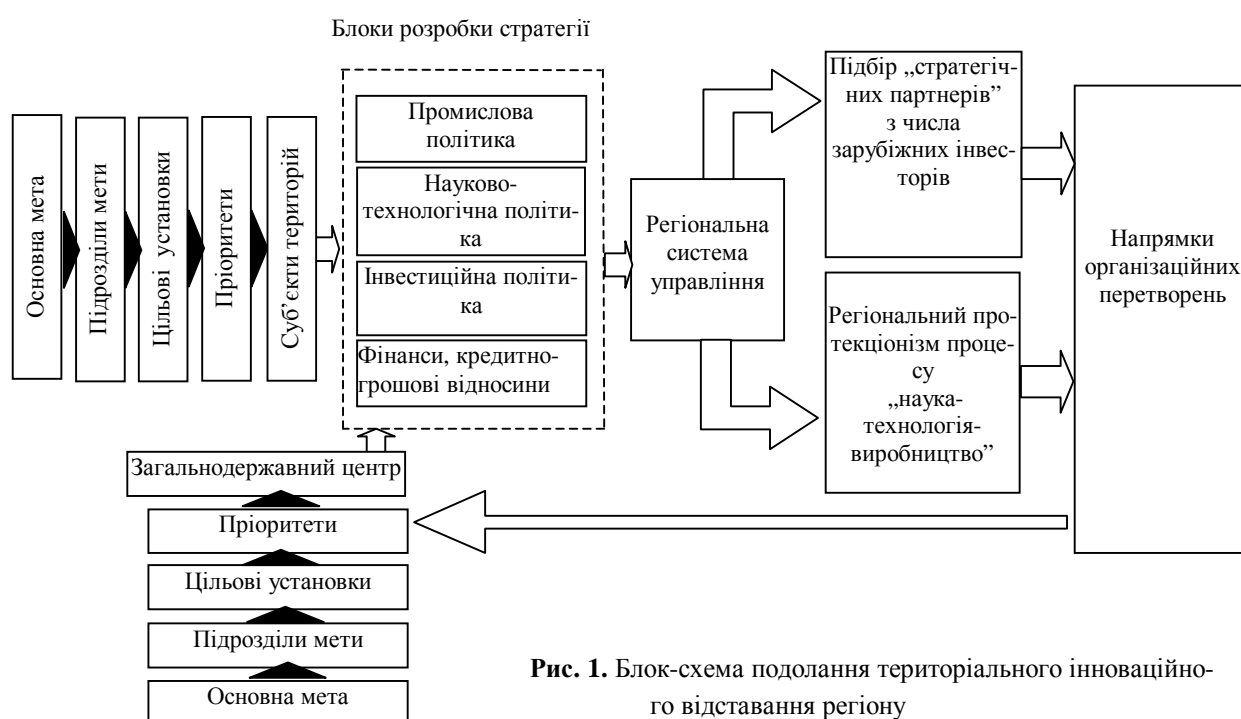

Рис. 1. Блок-схема подолання територіального інноваційного відставання регіону

III. Висновки. OEM може і повинен працювати в єдності з головною метою реформування в регіоні: мінімізація витрат на реформи і скорочення тимчасового інтервалу в досягненні результатів, направлених на перехід в новий стан (інноваційно-ефективну регіональну економіку) з одночасним створенням внутрішнього імунітету і зовнішньої захищеності від дій, що дестабілізують, що, зрештою, забезпечить цивілізоване існування Людини і навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Джерела та література

1. Буркинський Б.В., Молина Е.В. Активизация инвестиционной деятельности в регионе. - Одесса: ИПРЭЭИ НАНУ, 2003. - 494с.
2. Долішній М., Козоріз М. Моделі державного регулювання в ринковій економіці // Економіка України. - 1999. - №6. - С. 13-22.
3. Долішній М.І. Регіональна соціально-економічна політика //Регіональна економіка.- Львів.- 2005.- № 2.
4. Запотоchnий І.В., Захарченко В.І. Державне регулювання регіональної економіки.- Харків.: Одиссей, 2003. -590с.